

Ігор Остапйовський

м. Луцьк

i-ost@ukr.net

Тетяна Остапйовська

м. Луцьк

tetyana.ostapyovska@gmail.com

ПРОБЛЕМА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКОНІ УКРАЇНИ «ПРО ПОВНУ ЗАГАЛЬНУ СЕРЕДНЮ ОСВІТУ»

Сьогодні для українського соціуму актуальною є проблема академічної доброчесності. Більшість із наших співвітчизників вважають, що вона має бути пріоритетом в діяльності закладів вищої освіти. На наше глибоке переконання, проблема академічної доброчесності є важливою як для закладів вищої освіти, так і для закладів загальної середньої освіти. Обґрунтовуючи таку позицію ми виходили з того, що однією із важливих умовою успішного функціонування закладів загальної середньої освіти є якість освітніх послуг та довіра споживачів цих послуг до них. Відомо, що однією із складових формування внутрішньої системи забезпечення якості освіти є академічна доброчесність [2]. В Законі України «Про освіту» її розглядають як сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень [1].

Із аналізу Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» слідує, що академічна доброчесність є важливим чинником у забезпеченні якості освіти та довіри до результатів навчання здобувачів освітніх послуг. Власне важливість та прикладна спрямованість проблематики

обумовили вибір теми нашого дослідження: «Проблема академічної доброчесності учасників освітнього процесу в Законі України «Про повну загальну середню освіту».

Загальні положення про академічну доброчесність розкрито у Законі України «Про освіту». Їхня конкретизація щодо діяльності закладів загальної середньої освіти знайшла відображення в Законі України «Про повну загальну середню освіту». Зокрема, дотримання академічної доброчесності педагогічними працівниками передбачає, що вони в разі використання ідей, розробок або тверджень повинні посилатися на джерела інформації, дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права, надавати достовірну інформацію про методики та результати дослідження, джерела використаної інформації та власну педагогічну діяльність, а також здійснювати контроль за дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти і об'єктивно оцінювати результати їхнього навчання [1].

Дотримання норм академічної доброчесності здобувачів освіти спрямоване на самостійне виконання ними навчальних завдань та завдань поточного і підсумкового контролю результатів навчання. Здобувачі освіти повинні здійснювати посилення на джерела інформації, дотримуватися норм законодавства про авторське та суміжні права, надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної діяльності [1].

Забезпечують дотримання норм академічної доброчесності, відповідно до власної компетенції, керівник та інші працівники закладу освіти. Порушеннями академічної доброчесності у системі загальної середньої освіти є академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання. Варто відзначити, що законодавством конкретизовано форми обману. Ними є:

- надання педагогічними працівниками та іншими особами допомоги учням під час проходження ними підсумкового оцінювання (семестрового та річного),

державної підсумкової атестації, зовнішнього незалежного оцінювання, не передбаченої умовами та/або процедурами їх проходження;

- використання учнем під час контрольних заходів, не передбачених допоміжних матеріалів та/або технічних засобів;

- проходження процедури оцінювання результатів навчання замість інших осіб;

- необ'єктивне оцінювання компетентностей педагогічних працівників під час атестації чи сертифікації [2].

Законом передбачено, що педагогічні працівники, які порушили академічну доброчесність, не можуть бути залучені до проведення процедур та заходів забезпечення і підвищення якості освіти, учнівських олімпіад та інших змагань. Вони також не можуть проходити позачергову атестацію, яка передбачає підвищення кваліфікаційної категорії або присвоєння педагогічного звання. Порушники академічних чеснот позбавляються права отримувати будь-які види заохочення (премії, інші заохочувальні виплати, нагороди тощо) протягом одного року, а також можуть бути позбавлені педагогічного звання [2].

Щодо здобувачів освіти, які порушили норми академічної відповідальності, застосовуються наступні види академічної відповідальності: зауваження; повторне проходження підсумкового оцінювання; повторне проходження державної підсумкової атестації; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; позбавлення отриманих із порушеннями академічної доброчесності академічної стипендії, призових місць на учнівських змаганнях, турнірах, олімпіадах, конкурсах [2].

Необхідно відзначити, що законодавство також передбачає рішення щодо факту встановлення порушення академічної доброчесності та визначення виду академічної відповідальності педагогічними працівниками та здобувачами освіти [2].

За результатами проведеного дослідження встановлено, що академічна доброчесність є важливою складовою у забезпеченні якості освіти та довіри до її

результатів. Як елемент внутрішньої системи забезпечення якості освіти вона формується закладом освіти і повинна включати механізми забезпечення академічних чеснот, порядок виявлення та встановлення фактів їхнього порушення, а також види академічної відповідальності.

Література:

1. Закон України Про освіту № 2145-VIII, від 05.09.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 11. 05. 2024).
2. Закон України Про повну загальну середню освіту № 463-IX, від 16.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення 13. 05. 2024).